

Sygn. akt VI U 1664/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 lutego 2018 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodnicząca:	SSO Monika Miller-Młyńska
Protokolant:	st. sekr. sądowy Monika Czaplak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 28 lutego 2018 r. w S.

sprawy W. K. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o prawo do emerytury pomostowej

na skutek odwołania W. K. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

z dnia 20 października 2017 roku znak: (...)

- I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje W. K. (1), poczynając od 1 czerwca 2017 roku, prawo do emerytury pomostowej;
- II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. na rzecz W. K. (1) kwotę 180 zł (stu osiemdziesięciu złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu;
- III. stwierdza brak odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania prawidłowej decyzji w niniejszej sprawie.

UZASADNIENIE

Decyzją z 20 października 2017 r., znak (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S., po rozpoznaniu wniosku z 30 czerwca 2017 r., odmówił W. K. (1) prawa do emerytury pomostowej. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, iż po dniu 31 grudnia 2008 r. ubezpieczony nie wykonywał prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 niniejszej ustawy. W szczególności do okresów wykonywania pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze nie zaliczono ubezpieczonemu okresu zatrudnienia od 3 listopada 2016 r. do 30 listopada 2016 r., ponieważ zdaniem organu okres ten nie został wystarczająco udowodniony. Ponadto organ wyjaśnił, iż odmówił ubezpieczonemu przyznania emerytury zgodnie z art. 4 w związku z art. 49, ponieważ na dzień 1 stycznia 2009 r. nie udowodnił on okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, wynoszącego co najmniej 15 lat. Do pracy wykonywanej w szczególnych warunkach w myśl art. 49 ustawy pomostowej ZUS nie zaliczył okresów zatrudnienia od 1 lipca 1984 r. do 30 czerwca 1989 r. oraz od 1 września 1989 r. do 31 grudnia 2008 r., ponieważ

pracodawcy nie potwierdzili, że w ww. okresach W. K. wykonywał pracę wymienioną w załączniku nr 1 lub 2 do ustawy o emeryturach pomostowych.

W. K. (1) odwołał się od powyższej decyzji do sądu, zarzucając jej naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 32 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z § 2 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, poprzez przyjęcie, iż nie spełnia on ustawowych przesłanek do przyznania mu prawa do emerytury pomostowej. Ponadto zarzucił naruszenie prawa materialnego, tj. art. 49 w zw. z art. 3 ust. 1 i 3 w zw. z art. 4 pkt 2 ustawy o emeryturach pomostowych poprzez nieprzyznanie mu prawa do emerytury pomostowej w sytuacji, gdy zostały spełnione łącznie wszystkie przesłanki, jako że przepracował co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach do dnia 1 stycznia 2009 r. oraz w takich warunkach pracował po dniu 31 grudnia 2008 r.

W uzasadnieniu ubezpieczony podniósł, że w okresie od 1 lipca 1984 r. do 30 czerwca 1989 r. pracował w warunkach szczególnych w Zakładzie Karnym w G. jako funkcjonariusz służby więziennej, a ponadto w okresie od 1 września 1989 r. do 31 grudnia 2008 r. pracował w szczególnych warunkach na stanowiskach: ślusarz remontowy, maszynista sprzężarek, monter III, na których wykonywana przez niego praca polegała na bezpośredniej obsłudze stacji sprzężarek.

Odnosząc się do zarzutu niewykonywania pracy w szczególnych warunkach po dniu 31 grudnia 2008 r. odwołujący wskazał, iż w okresie od 3 listopada 2016 r. do 30 listopada 2016 r. pracował w firmie (...) i wykonywał pracę w szczególnych warunkach, tj. pracę bezpośrednio przy zrywce lub ręcznej ścinie drzew przenośną pilarką z piłą łańcuchową, co potwierdził przez złożenie świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach.

W trakcie rozprawy w dniu 7 lutego 2018 r. ubezpieczony sprecyzował, iż domaga się przyznania mu prawa do świadczenia od pierwszego dnia miesiąca złożenia wniosku, tj. od 1 czerwca 2017 r.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania, z tych samych powodów co wskazane w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Ponadto zwrócił uwagę, że Zakład Usługowy (...) nie zatrudniał w listopadzie 2016 r. innych pracowników, którzy wykonywaliby pracę w warunkach szczególnych zgodnie z ustawą o emeryturach pomostowych.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W. K. (1) urodził się w dniu (...)

Wniosek o emeryturę pomostową złożył w organie rentowym w dniu 30 czerwca 2017 r. W tym czasie legitymował się ogólnym stażem pracy przekraczającym 25 lat i nie był nigdzie zatrudniony na podstawie umowy o pracę.

Bezsporne, a nadto dowody – dokumenty w aktach ZUS O/S. dot. W. K..

W okresie od 1 lipca 1984 r. do 30 czerwca 1989 r. W. K. (1) był zatrudniony w Zakładzie Karnym w G. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku funkcjonariusza Służby Więziennej.

Bezsporne, a nadto dowód: świadectwo pracy - k. 9 plik (...) akt ZUS.

W okresie od 1 września 1989 r. do 30 czerwca 2017 r. W. K. (1) był zatrudniony najpierw (do 11 stycznia 2015 r.) w (...) S.A. w S., a następnie (w związku z przejściem zakładu pracy na podstawie art. 23¹ k.p.) w (...) sp. z o.o. w S., w pełnym wymiarze czasu pracy.

W dniu 29 sierpnia 1989 r. ubezpieczony zawarł ze (...) Stocznia (...) umowę o pracę na czas nieokreślony w wymiarze całego etatu na stanowisku ślusarza remontowego. Ustalono, że praca będzie wykonywana w ramach zadaniowego czasu pracy a do zadań pracownika będzie należało (wspólnie z 4 współpracownikami) sprzężanie (...) powietrza do ciśnienia 0,8 MPa.

Zgodnie z zakresem obowiązków obsługi stacji sprężarek do obowiązków ubezpieczonego należało m.in. utrzymywanie parametrów sprężonego powietrza zgodnych z procedurą ISO (...), dostosowanie wydajności sprężarek do poboru sprężonego powietrza przez odbiorców, prowadzenie raportu dobowego z pracy, utrzymywanie w sprawności i dobrym stanie technicznym sprężarek, osuszaczy powietrza i urządzeń pomocniczych, aparatury kontrolno-pomiarowej oraz usuwanie zauważonych usterek (lub zgłaszanie ich przełożonym), kontrola stanu szczelności sieci sprężonego węża odbiorczych (praca wykonywana wraz z hydraulikiem dyżurnym). W razie zauważonych usterek należało je zgłosić dyspozytorowi stoczni, dyspozytorowi energetyki, przełożonym i dodatkowo notować w raporcie zmianowym, a w wypadkach rażących zaniedbań odłączyć odbiór lub odcinek sieci od zasilania. Ponadto do obowiązków W. K. należało podawanie powietrza o podwyższonych parametrach na doki nr 1 i nr 3 oraz na Nabrzeże Kaszubskie, sprawdzanie szczelności i właściwego podłączania odbiorów, obsługa stacji wody przemysłowej G-20 oraz wody sanitarnej G-111 na II zmianie (18³⁰-6³⁰).

W dniu 27 kwietnia 2010 r. ubezpieczony uzyskał świadectwo kwalifikacyjne uprawniające do go wykonywania pracy na stanowisku eksploatacji w zakresie obsługi, konserwacji, remontów, dla urządzeń wytwarzających, przetwarzających, przesyłających i zużywających ciepło oraz inne urządzenia energetyczne: kotły wodne na paliwa płynne i gazowe o mocy powyżej 50 Kw wraz z urządzeniami pomocniczymi do 100°C, sprężarki o mocy powyżej 20 kW oraz instalacje sprężonego powietrza i gazów technicznych, sieci i instalacje ciepłe wraz z urządzeniami pomocniczymi, o przesył ciepła powyżej 50 kW, urządzenia wentylacji, klimatyzacji i chłodnicze, o mocy powyżej 50 kW, freonowe, pompy, ssawy, wentylatory, dmuchawy, o mocy powyżej 50 kW, sprężarki o mocy powyżej 20 kW oraz instalacje sprężonego powietrza i gazów technicznych, aparatura kontrolno-pomiarowa i urządzenia automatycznej regulacji do urządzeń instalacji wyżej wymienionych.

Z dniem 1 lipca 2010 r. ubezpieczony został przeniesiony ze stanowiska ślusarza remontowego na stanowisko maszynisty sprężarek.

W dniu 2 kwietnia zawarto aneks do umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony, na mocy którego ubezpieczony został zatrudniony na Wydziale (...) Produkcji (...) od dnia 2 kwietnia 2013 r. na stanowisku monter III.

Z dniem 12 stycznia 2015 r. na podstawie art. 23¹ k.p. nastąpiło przejęcie Wydziału (...), stanowiącego część zakładu pracy prowadzonego przez (...) S.A., przez (...) spółkę z o.o. z siedzibą w S..

W trakcie zatrudnienia w Stoczni (...) S.A. w S., a następnie po przejęciu przez spółkę (...), ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, bez względu na nazwę powierzonego mu stanowiska pracy (ślusarz remontowy, maszynista sprężarek, monter III) pracował wyłącznie bezpośrednio przy obsłudze sprężarek na terenie stoczni.

Do zadań ubezpieczonego należała obsługa kompresorowni, odwadnianie zbiorników ciśnieniowych, bezpośrednia obsługa stacji sprężarek (włączenie, wyłączenie, obsługa, remontowanie sprężarek – wymiana oleju, filtrów), obsługa sieci sprężonego powietrza, obsługa pompy wody powierzchniowej, nadzór nad sprężarkami.

Ubezpieczony pracował w systemie zmianowym, w załodze były 4 osoby zajmujące równoległe stanowiska. Na zmianie pracowała zawsze jedna osoba, która była odpowiedzialna za wszystko; w razie konieczności remontowania kompresora przychodziła dodatkowa osoba.

Sprężone powietrze, niezbędne do pracy stoczni (przy pracach remontowych, konserwacyjnych, piaskowaniu, śrutowaniu i malowaniu statków), dostarczane jest przez 12 zbiorników wyrównawczych, które muszą być ręcznie odwadniane; w kompresorach znajduje się zbiornik ciśnieniowy (ciśnienie do 8,5 atmosfery). Zbiorniki podlegają pod dozór techniczny, konieczne jest doszczelnianie tego zaworu. Brak nadzoru może doprowadzić do uszkodzenia kompresora.

W czasie pracy W. K. zdarzały się awarie sprzęzarek, m.in. raz maszyna nie zadziałała i nie można było jej wyłączyć, co groziło wybuchem maszyny; konieczne było wyłączenie prądu w całej stoczni i ewakuacja pracowników. Wskutek nienależytego nadzoru nad kompresorownią mogłoby dojść do awarii technicznej.

Po przejściu kompresorowni do spółki (...) organizacja pracy ubezpieczonego oraz zakres jego obowiązków nie zmieniły się.

Po dniu 31 grudnia 2008 r. stocznia (...) nie wystawiała pracownikom świadectw pracy dotyczących wykonywania pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych, ani nie odprowadzała za nich składek na Fundusz Emerytur Pomostowych.

Pracownikom stoczni, którzy zostali przejęci przez spółkę (...) i którzy faktycznie wykonywali pracę w warunkach szczególnych, takie świadectwa były wystawiane.

Dowody:

- zaświadczenie z 21.12.2016 r. - k. 23 plik II akt ZUS ;
- świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach z 10.10.2016 r. - k. 25 plik II akt ZUS;
- świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach z 26.06.2017 r. -k. 101 plik II akt ZUS;
- świadectwo pracy z 30.06.2017 r. - k. 105-107 plik II akt ZUS;
- dokumenty w aktach osobowych W. K., w szczególności: umowa o pracę z 29.08.1989 r., pismo z 10.04.1996 r., pismo z 28.08.1998 r., aneks do umowy o pracę z 1.10.1998 r. z zakresem obowiązków, świadectwa kwalifikacyjne z 27.04.2010 r., 5.05.2015 r., zmiana angażu z 28.06.2010 r., pismo z 16.11.2010 r., aneks z 2.04.2013 r., aneks z 23.08.2013 r., pismo z 7.01.2015 r.;
- zeznania świadka J. G. - zapis a-v rozprawy z 28.02.2018 r. - k. 59-60, transkrypcja k. 67-72;
- zeznania W. K. - zapis a-v rozprawy z 7.02.2018 r. - k. 61 w zw. z k. 38-40, transkrypcja k. 46-50.

W dniu 10 października 2016 r. spółka (...), której prezesem był wówczas Z. M., wystawiła W. K. (1) świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach, w którym wskazała, że w okresie od 1 września 1989 r. do 31 grudnia 2008 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał on prace na stanowisku montera przy bezpośredniej obsłudze stacji sprzęzarek zgodnie z punktem 9 wykazu A dział XIV „Prace różne”, wymienionym w wykazie stanowiącym załącznik do Zarządzenia nr 24 Ministra – Kierownika Urzędu Gospodarki Morskiej z dnia 15 sierpnia 1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach resortu gospodarki morskiej ustalonego na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8 poz. 43).

Następnie, w dniu 26 czerwca 2017 r. ta sama spółka wystawiła W. K. nowe świadectwo pracy w warunkach szczególnych, którym anulowała świadectwo z 10.10.2016 r. W dokumencie tym wskazano, że ubezpieczony był zatrudniony na stanowisku ślusarz remontowego; pozostała treść nie uległa zmianie. Ponadto nadmieniono, że „zgodnie z zapisami znajdującymi się w aktach osobowych W. K. (1) prace wykonywane na stanowisku ślusarza remontowego są tożsame z pracami wykonywanymi na stanowisku maszynista sprzęzarek wymienionym w Wykazie A dział XIV pkt 9 ppkt 1 wymienionego rozporządzenia.”

Dowody:

- świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach z 10.10.2016 r. - k. 25 plik II akt ZUS

- świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach z 26.06.2017r. k. 101 plik II akt ZUS

W okresie od 3 do 30 listopada 2016 r. W. K. (1) był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku pracownika zieleni w Zakładzie Usługowym (...) prowadzonym przez W. B. (1).

W dniu 7 grudnia 2016 r. W. B. wystawił W. K. świadectwo pracy, w którym w punkcie 8 wskazał, że przez cały okres zatrudnienia, tj. w okresie od 3 listopada 2016 r. do 30 listopada 2016 r. W. K. (1) wykonywał prace w szczególnych warunkach, tj. prace bezpośrednio przy zrywce lub ręcznej ścinie drzew przenośną pilarką z piłą łańcuchową (pracownik zieleni).

Dowód: świadectwo pracy z 7.12.2016 r. - k. 35 plik II akt ZUS.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie okazało się uzasadnione, choć ostatecznie decydujące znaczenie okazały się mieć inne okoliczności, aniżeli te, na które powoływał się ubezpieczony.

Zgodnie z treścią przepisu art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (tekst jednolity Dz.U. z 2017 r. poz. 664 ze zm.), prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5) przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 6) po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

W art. 49 ustawy pomostowej uregulowano z kolei warunki nabycia prawa do emerytury pomostowej dla osób, które nie wykonywały po 31 grudnia 2008 r., tak jak ubezpieczony, pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3. Zgodnie z tym przepisem prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która:

- 1) po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;
- 3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

W art. 3 ustawy wskazano, że prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które

mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku; wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy. Prace o szczególnym charakterze są to natomiast prace wymagające szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób, zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia się; wykaz prac o szczególnym charakterze określa załącznik nr 2 do ustawy (art. 3 ust. 3).

Za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze uważa się pracowników wykonujących po dniu wejścia w życie ustawy prace, o których mowa w ust. 1 lub 3 w pełnym wymiarze czasu pracy (art. 3 ust. 4 i 5). Za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach uważa się także ubezpieczonych z tytułu działalności twórczej lub artystycznej tancerzy zawodowych, wykonujących po dniu wejścia w życie ustawy prace związane z bardzo ciężkim wysiłkiem fizycznym (art. 3 ust. 6) a za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze uważa się również osoby wykonujące przed dniem wejścia w życie ustawy prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (art. 3 ust. 7).

W niniejszej sprawie niesporne było to, że w dacie złożenia wniosku o emeryturę pomostową W. K. legitymował się przebyciem znacznie dłuższego niż minimalny wymagany prawem 25-letni okres składkowy i nieskładkowy ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Nie budziło wątpliwości również, to że ubezpieczony urodził się po 31 grudnia 1948 r. oraz, że na dzień złożenia wniosku o emeryturę pomostową ukończył 60 lat. Kwestionując prawidłowość decyzji ZUS ubezpieczony podnosił, że wykonywał pracę w szczególnych warunkach w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych również po dniu 31 grudnia 2008 r. w trakcie zatrudnienia w firmie (...), tj. pracę bezpośrednio przy zrywce lub ręcznej ścinie drzew przenośną pilarką z piłą łańcuchową. Wykonywanie przez niego w tym czasie (tj. w okresie przypadającym po 31 grudnia 2008 r.) takiej pracy pozwalało bowiem na wzięcie pod uwagę także okresu wcześniejszego wykonywania pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszącego, co było kolejną okolicznością niesporną, 23 lata, 9 miesięcy i 8 dni (a więc znacznie więcej niż minimalny wymagany w tym przypadku okres 15 lat).

Po informacyjnym wysłuchaniu ubezpieczonego na pierwszej rozprawie oraz zapoznaniu się z treścią dokumentów znajdujących się w jego aktach osobowych z okresu zatrudnienia najpierw w S. G., a następnie w spółce (...), sąd powziął jednak wątpliwość co do faktycznego charakteru pracy wykonywanej przez W. K. u tych pracodawców. Mimo bowiem braku literalnego wskazania przez nich (i niewydania zaświadczenia o jakim mowa w art. 51 ustawy o emeryturach pomostowych, że ubezpieczony wykonywał w tym czasie pracę w warunkach szczególnych o jakiej mowa nie tylko w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r., ale i w ustawie o emeryturach pomostowych, szereg okoliczności przemawiało za przyjęciem, iż praca ta miała taki właśnie, dwojaki, charakter.

W ramach postępowania dowodowego sąd przeprowadził więc dowód z dokumentów zawartych w aktach emerytalnych ubezpieczonego prowadzonych przez organ rentowy, dowód z akt osobowych W. K. przekazanych przez spółkę (...), a także dowód z przesłuchania samego ubezpieczonego i z zeznań świadka J. G., tj. byłego współpracownika W. K., aktualnie zaś (od 1 grudnia 2017 r.) prezesa spółki B.. Autentyczność tych dokumentów nie była przez strony kwestionowana i nie budziła wątpliwości sądu. Zostały one sporządzone w sposób zgodny z przepisami prawa, przez uprawnione do tego osoby, w ramach ich kompetencji oraz w sposób rzetelny, stąd też zostały uznane za wiarygodne. Za w pełni wiarygodne uznał sąd także zeznania świadka. Jako osoba zatrudniona najpierw (od 1987 r.) w Stoczni (...) i wykonująca przez szereg lat pracę razem z ubezpieczonym, miał on bowiem pełen wgląd w faktyczny charakter pracy W. K.. Ponadto, będąc obecnie prezesem spółki B., musiał zapoznać się ze specyfiką jej działania, w tym także z faktycznym zakresem zadań pracowników jakich spółka ta przejęła od M. (...). Zeznania świadka oraz odwołującego się cechowała wzajemna spójność; korespondowały one też z dowodami dokumentów i były w pełni logiczne.

Wskazać należy, iż jeśli chodzi o ustawę o emeryturach pomostowych, to wykazy prac w szczególnych warunkach oraz o szczególnym charakterze zostały zamieszczone w załącznikach do ustawy. W załączniku nr 2 za prace o szczególnym charakterze ustawodawca uznał zaś między innymi prace przy bezpośrednim sterowaniu procesami technologicznymi mogącymi stwarzać zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej ze skutkami dla bezpieczeństwa publicznego (punkt 13) oraz prace przy bezpośrednim sterowaniu procesami technicznymi mogącymi spowodować awarię techniczną z poważnymi skutkami dla bezpieczeństwa publicznego (punkt 14).

Ustawa o emeryturach pomostowych nie definiuje pojęć „procesów technicznych” i „technologicznych”, „poważnej awarii” czy „bezpieczeństwa publicznego”. Dla prawidłowego zrozumienia tych pojęć (a co za tym idzie – prawidłowego stosowania ustawy) najbardziej celowym wydaje się więc sięgnięcie do dokumentów opracowywanych przez osoby mające wpływ na uchwalony ostatecznie kształt ustawy. Najbardziej miarodajnym dokumentem wydaje się zaś w tym kontekście poradnik do ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych zatytułowany „Zasady kwalifikacji prac w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze” z dnia 10 czerwca 2009 r., opracowany przez Centralny Instytut Ochrony Pracy, będący państwową jednostką badawczą, na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej. Dodatkowo konieczne było także dokonanie analizy przepisów związanych z szeroko rozumianą ochroną środowiska.

W myśl wskazań zamieszczonych w przywołanym poradniku (dostępny w formie elektronicznej: (...) dostęp na dzień 19 marca 2018 r.), prace przy bezpośrednim sterowaniu procesami technicznymi mogącymi stwarzać awarię techniczną z poważnymi skutkami dla bezpieczeństwa publicznego, to prace wykonywane przez osoby zatrudnione na stanowiskach, na których prace wykonywane są przy instalacjach technologicznych lub obiektach technicznych, na których awaria techniczna, w rozumieniu ustawy z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie kłęski żywiolowej (Dz. U. Nr 62, poz. 558 ze zm.) może spowodować poważne skutki, równoważne skutkom poważnych awarii, określonym w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 grudnia 2002 r. w sprawie poważnych awarii objętych obowiązkiem zgłoszenia do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2003r., Nr 5, poz. 58) i które nie są zaliczone do kategorii dużego lub zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii na podstawie rozporządzenia Ministra Gospodarki w sprawie rodzajów i ilości substancji niebezpiecznych, których znajdowanie się w zakładzie decyduje o zaliczeniu go do zakładu o zwiększonym ryzyku albo zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie kłęski żywiolowej (Dz. U. Nr 62, poz. 558 ze zm.) awarią techniczną jest gwałtowne, nieprzewidziane uszkodzenie lub zniszczenie obiektu budowlanego, urządzenia technicznego lub systemu urządzeń technicznych, powodujące przerwę w ich używaniu lub utratę ich właściwości.

Stosownie natomiast do treści § 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie poważnych awarii objętych obowiązkiem zgłoszenia do głównego inspektora ochrony środowiska z dnia 30 grudnia 2002 r. (Dz.U. z 2003 r. Nr 5 poz. 58), poważne awarie to m.in. awarie które były następstwem uwolnienia w trakcie magazynowania lub transportu dowolnej substancji która ze względu na swoje właściwości lub ilość może być niebezpieczna dla życia, zdrowia ludzi lub dla środowiska, prowadząc przynajmniej do jednego ze skutków spośród rodzajów skutków o których mowa w pkt 2 lit a-d tj. skutki wobec osób, szkody w środowisku, szkody w mieniu oraz negatywne skutki wykraczające poza terytorium RP.

W wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w B. z 5 października 2010 r. ((...) SA/BD 835/10, L.) stwierdzono, że istnienie potencjalnego zagrożenia awarią techniczną nie wystarcza do zakwalifikowania pracy świadczonej przez ubezpieczonego do prac o szczególnym charakterze (pkt 14 w załączniku nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych). Konieczne jest stwierdzenie związku przyczynowego między wystąpieniem zagrożenia a sposobem wywiązywania się przez pracownika z obowiązków wynikających zarówno z ich zakresu, jak i instrukcji obsługi instalacji czy poszczególnych jej urządzeń, to jest nieprawidłowym wykonywaniem czynności lub zaniechaniem ich wykonania, względnie spóźnionym wykonaniem. Dopiero stwierdzenie, że niewłaściwe wykonywanie obowiązków przy obsłudze przez pracownika instalacji może grozić awarią techniczną, oznacza spełnienie cech określonych w tym przepisie. Ten sam sąd w wyroku z 5 października 2010 r. ((...) SA/BD

870/10, L.) stwierdził, że należy rozróżnić prace przy bezpośrednim sterowaniu procesami technologicznymi i prace przy bezpośrednim sterowaniu procesami technicznymi. Pod pojęciem techniki kryje się sposób wykonywania określonej pracy w jakiejś dziedzinie, metoda; ogół środków i umiejętności posługiwania się nimi, umożliwiający człowiekowi wytworzenie dóbr materialnych, a przez technologię rozumie się ogół procesów służących do wytwarzania lub przetworzenia materiałów, surowców i towarów naturalnych, półproduktów oraz gotowych wyrobów, także ciąg czynności produkcyjnych, wytworzenie danego produktu. Każda technologia, a ściślej proces technologiczny, łączy się z określonymi czynnościami technicznymi, dlatego spowodowanie awarii technicznej należy wiązać z procesem technicznym. Sformułowanie, że prace przy bezpośrednim sterowaniu procesami technicznymi mogą spowodować awarię techniczną, oznacza konieczność istnienia związku przyczynowego między sterowaniem procesem technicznym a możliwością spowodowania awarii (za: G. Gudowska, K. Ślebzak (red.), Ustawa o emeryturach pomostowych [w:] G. Gudowska, K. Ślebzak (red.), Emerytury i renty z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Emerytury pomostowe. Komentarz, Warszawa 2013).

Z powyższego jednoznacznie wynika, że prace, które mogą być rozpatrywane jako możliwe do zaliczenia do rodzajów prac ujętych w pkt 14 zał. nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych, muszą spełniać wymogi związane z bezpośrednim sterowaniem, co w rozumieniu przedmiotowej ustawy obejmuje prace wykonywane przez osoby wyspecjalizowane w obsłudze urządzeń, maszyn i instalacji, niezbędne do zapewnienia pełnej kontroli parametrów sterowanych urządzeń. Dotyczy to pracowników, których zadaniem jest reagowanie na odchylenia (poza dopuszczalne granice) parametrów sterowanego procesu/instalacji przed zadziałaniem automatyki zabezpieczeniowej lub podejmowanie działań korygujących, tak aby nie dopuścić do wystąpienia poważnej awarii ze skutkami dla bezpieczeństwa publicznego.

Biorąc pod uwagę powyższe kryteria do kategorii prac o szczególnym charakterze, określonych w poz. 14 zał. nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych, można zaliczyć prace na takich stanowiskach jak operator i monter maszyn i urządzeń, które mogą spowodować awarię techniczną ze skutkami określonymi wyżej. Podstawowym pytaniem, na które w tej sytuacji należało w niniejszym procesie udzielić odpowiedzi było więc to, czy W. K., zajmując się przez ponad dwadzieścia lat stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wyłącznie obsługą stacji sprężarek (niezależnie od zmieniających się nazw jego stanowiska, faktyczne jego obowiązki pozostawały niezmiennie), wykonywał właśnie pracę tego rodzaju.

W ocenie sądu odpowiedź na to pytanie musiała być pozytywna. Jak wynika bowiem jasno z zeznań J. G., ale i także z elementarnej wiedzy na temat zasad funkcjonowania instalacji sprężonego powietrza, jednym z elementów instalacji, nad której sprawnością działania czuwał W. K., był zbiornik sprężonego powietrza. Zbiorniki takie zaś są urządzeniami technicznymi, które mogą stwarzać zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego oraz mienia i środowiska wskutek rozprężenia gazów znajdujących się pod ciśnieniem różnym od atmosferycznego; co za tym idzie, prawidłowość ich funkcjonowania musi być sprawdzana przez dozór techniczny, w rozumieniu przepisów ustawy o dozorcze technicznym z dnia 21 grudnia 2000 r. (Dz. U. Nr 122 poz. 1321). Zbiorniki ciśnieniowe, podlegające przepisom ustawy muszą być zgłoszone do właściwej terytorialnie jednostki dozoru technicznego. Co za tym idzie, sprawowanie codziennego, stałego nadzoru tak nad prawidłowością eksploatacji takich zbiorników, jak i całej instalacji służącej do dostarczania sprężonego powietrza, niewątpliwie należało traktować jako wykonywanie prac przy bezpośrednim sterowaniu procesami technicznymi mogącymi spowodować awarię techniczną z poważnymi skutkami dla bezpieczeństwa publicznego, o których mowa w pkt 14 załącznika nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych.

Zdaniem sądu orzekającego, uwzględniając powyższe w świetle ustaleń faktycznych poczynionych w niniejszej sprawie, nie mogło budzić wątpliwości, że W. K. (1) w trakcie całego zatrudnienia tak w (...) Stoczni (...), jak i spółce (...) (a więc zarówno do dnia 31 grudnia 2008 r., jak i po tej dacie) stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał te same obowiązki, pracując bezpośrednio przy sterowaniu procesami technicznymi mogącymi spowodować awarię techniczną tego rodzaju jak przywoływana wyżej.

Uwadze sądu nie uszło przy tym, że przed dniem 31 grudnia 2008 r. pracodawca W. K. kwalifikował jego prace jako prace w szczególnych warunkach, natomiast po tym dniu - mimo że nic nie zmieniło się w zakresie obowiązków

skarżącego, jak również w rodzaju wykonywanej przez niego pracy – uznał, że praca taka - w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach pomostowych – nie była przez niego wykonywana. Jak zeznał świadek J. G., bazując w tym zakresie na swojej wiedzy zdobytej po powołaniu w grudniu ubiegłego roku na stanowisko prezesa zarządu spółki B., spowodowane to było względami ekonomicznymi; pracodawca nie chciał opłacać składek na Fundusz Emerytur Pomostowych. Jako, że tego rodzaju postępowanie pracodawców zdarza się często, a także sąd w składzie orzekającym w niniejszej sprawie co najmniej kilka razy orzekał już w takich sprawach na korzyść pracowników, twierdzenia świadka, ocenione przez treść zgromadzonych w sprawie dokumentów, należało uznać za w pełni miarodajne.

Warto też w tym kontekście zauważyć, że w okoliczności, iż pracodawca nie wykonuje ciężących na nim względem danego pracownika obowiązków o charakterze ewidencyjno- sprawozdawczym, nie sprzeciwia się zakwalifikowaniu pracy na danym stanowisku do stanowisk, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, gdyż dla oceny czy pracownik pracował w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze decydujące znaczenie ma rodzaj powierzonej mu pracy i rzeczywiście wykonywanych zadań. Te zaś w ocenie sądu w niniejszej sprawie nie budzą wątpliwości.

Mając powyższe na uwadze, koniecznym było uznanie, że ubezpieczony spełnił także i ostatnią z wymaganych przesłanek, koniecznych do przyznania mu prawa do emerytury pomostowej, co uzasadniało przyznanie mu prawa do świadczenia.

W zaistniałej sytuacji bezprzedmiotowe było więc badanie czy w czasie zatrudnienia w przedsiębiorstwie W. B. w listopadzie 2016 roku ubezpieczony faktycznie stale wykonywał pracę w warunkach szczególnych w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych. W ocenie sądu zebrany w tym zakresie materiał dowodowy nie był jednoznaczny, a dla wyprowadzenia jednoznacznego wniosku konieczne byłoby przeprowadzenie dalszego postępowania dowodowego, w szczególności nakierowanego na zgromadzenie obiektywnych dowodów na rodzaj usług faktycznie świadczonych przez W. B. w spornym czasie. Skoro jednak i bez tego okresu W. K. udowodnił już co najmniej 15 lat pracy w szczególnym charakterze, w tym także po roku 2008, prowadzenie takiego postępowania było zbędne, jako że jego wynik i tak nie miałby wpływu na rozstrzygnięcie.

Zgodnie z normą art. 15 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych, prawo do emerytury pomostowej powstaje z dniem spełnienia warunków wymaganych do nabycia tego prawa. Jak jednak wynika z treści przepisu art. 26 ust. 1 ustawy, emeryturę pomostową wypłaca się za miesiąc kalendarzowy w terminach i na zasadach przewidzianych dla wypłaty emerytur, określonych m.in. w art. 129 ustawy emerytalnej. Ten ostatni przepis stanowi zaś, iż świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

Mając więc powyższe na względzie sąd w oparciu o przepis art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w punkcie I wyroku zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał W. K. (1) prawo do emerytury pomostowej od dnia 1 czerwca 2017 r., tj. od pierwszego dnia miesiąca, w którym złożył on w organie rentowym wnioski o przyznanie prawa do tego świadczenia.

W punkcie II wyroku zamieszczono rozstrzygnięcie o kosztach procesu oparte o przepisy art. 98 § 1 i 3 k.p.c. Koszty te zasądzono na rzecz W. K. (1), jako strony wygrywającej proces. Złożyło się na nie wyłącznie wynagrodzenie reprezentującego go pełnomocnika, będącego adwokatem. Wysokość tego wynagrodzenia ustalono w oparciu o przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1800 w brzmieniu obowiązującym w dacie złożenia odwołania), w tym w szczególności normę § 9 ust. 2.

W myśl przepisu art. 118 ust. 1a ustawy rentowej „w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi

odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego”.

W niniejszej sprawie należało więc jeszcze dodatkowo ocenić, czy w sytuacji, w której ubezpieczony domagał się od organu rentowego przyznania mu prawa do świadczenia, a organ rentowy twierdził, że prawo to mu nie przysługuje, możliwe było przyjęcie, że organ rentowy ponosi odpowiedzialność za „niewyjaśnienie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji”. Za ową okoliczność należało przy tym uznać ustalenia co do legitymowania się przez W. K. stażem pracy w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach pomostowych.

Mając na uwadze całość zebranego materiału dowodowego, zdaniem sądu należało uznać, iż ostatecznie wszystkie okoliczności dotyczące spornego okresu zatrudnienia zostały ustalone dopiero w postępowaniu przed sądem. Skoro zaś możliwość prowadzenia przez organ rentowy samodzielnego postępowania dowodowego jest w dużej mierze ograniczona, konieczne było uznanie, że nie ponosi on odpowiedzialności za wydanie błędnej decyzji. O powyższym orzeczono w punkcie III sentencji wyroku.